

Szövegértés**Olvasd el figyelmesen a szöveget, és válaszolj pontosan a kérdésekre!**

100 éve született

Lotz János magyar származású amerikai nyelvész, egyetemi tanár, az MTA tiszteletbeli tagja 100 éve, 1913. március 23-án született.

Milwaukee-ban, Amerikában látta meg a napvilágot, apja Lotz Márton, anyja May Katalin, akik az 1910-es években vándoroltak ki az Amerikai Egyesült Államokba, de 1920-ban visszatelepedtek régi otthonukba, Somogyvámosra. A bonyhádi evangélikus gimnáziumban érettségizett 1931-ben, s ezután iratkozott be a Pázmány Péter Tudományegyetemre magyar–angol–német szakra, ahol Kosztolányi Dezső magántitkára lett, később felvették az Eötvös Collegiumba is, ahol Gombocz Zoltán lett a szellemi vezetője. Gombocz Lotz Jánosnak a Jókai-kódex igealakjairól szóló dolgozatát kitüntetésre ajánlotta, segítségével kétéves ösztöndíjat kapott Stockholmba a germanisztika és a filozófia tanulmányozására, 1935-ben Svédországban folytatta tanulmányait, ahol magyar lektor és az egyetemi magyar intézet vezetője lett.

1936-ban bölcsészdoktor lett, 1939-től magántanár. Munkásságának egyik központi fejezete a magyar hangrendszer vizsgálata volt. 1942-től rendes tanár. Stockholmi katedráját megtartva 1942-től vendégtanár a New York-i Columbia Egyetemen. 1946-tól az általános és összehasonlító nyelvészet tanára, 1949 és 1967 között az általános nyelvészet tanára. Közben 1953-tól 1965-ig az urál-altaji nyelvi és területi kutatások központjának igazgatója. Stockholmban 1957-ig volt tanszékvezető, 1959 és 1965 között mint vendégtanár működött.

Időközben magyar állampolgárságától megfosztották, de 1963-ban vízumot kapott Magyarországra nemzetközi tekintélyének köszönhetően, és 1966-ban meghívták vendégprofesszornak a budapesti tudományegyetemre. Kutatómunkájának nagy részét ekkor Magyarországon végezte.

1967-től négy éven át a washingtoni Center for Applied Linguistics főigazgatója, majd két évig európai igazgatója volt. A washingtoni nyelvészeti kutatóintézet feladata, hogy kiépítse a nemzetközi intézet európai bázisát Stockholm alközponttal. Ezzel az interkontinentális nyelv kutatás irányítása most már diplomáciai feladatokkal is párosult. Munkáját két területre összpontosította: az egyik az összehasonlító nyelvészet, a másik a világ nyelveinek leírása lett volna.

1973. augusztus 25-én, 60. életévében halt meg szívrohamban Chevy Chase-ben. Halála után jelent meg munkássága teljes gyűjteménye a *Szonettkoszorú a nyelvről* című kötete, amelyet az ő instrukciói alapján pártfogoltja, Szépe György állított össze.

1. Lotz János nyelvészként milyen témákkal és hol foglalkozott?**5/***A hiányzó részeket töltsd ki!*

Nyelvészeti témák	Hol foglalkozott vele?
Jókai-kódex igealakjai	Budapest, Eötvös Collegium
kutatómunka	Budapest, tudományegyetem
A világ nyelveinek a leírása.	Washington, Center...
Urál-altaji nyelvek területi kutatása.	New York, Columbia Egyetem
Magyar hangrendszer	Stockholm

2. Rakd időrendbe számozással az alábbi tényeket!**6/**Kosztolányi titkára. **2.**Hazatelepedés szülei falujába. **1.**Hosszú idő után Magyarországra látogathat. **4.**Szépe megjelenteti művét. **6.**Életében először magyar lektor. **3.**Diplomataként utazott. **5.****3. Keresd meg a hibát az alábbi szövegben! Javítsd ki!****4/**

Szegényparaszt napszámos szülei az 1910-es évek elején kivándoroltak az *ígéret földjére*. Lotz **Márton** Milwaukee városban (USA) született. Az Újvilágba a munkalehetőségek vonzották a családot. A kisfiú alapiskoláit Detroitban, a gyorsan fejlődő iparvárosban végezte. Az első világháború után a család hazatért Magyarországra még **1921** tavaszán. Böhm (Böjte) Sándor **somogyvámi** tanító rábeszélte a szülőket, hogy taníttassák fiukat, s a három nyelvet beszélő János számára kijárta, hogy a bonyhádi **református** gimnázium tandíjmentesen tanítsa. Kiemelkedő szorgalmát és tehetségét minden tanév végén pénzzel jutalmazta az iskola. Az intézmény több, mint kétszáz éves történetének egyik legkiválóbb tanulója volt Lotz János (1923–31).

A hibás elemeket húzd alá!

Javítás: **János, 1920, somogyvámosi, evangélikus**

4. Igaz vagy hamis?**5/**

- a) Lotz közel annyi időt töltött külföldön tanítással, mint itthon tanulással. **hamis**
- b) Stockholmban, New Yorkban és Budapesten volt vendégtanár. **igaz**
- c) Lotz mestere Gombocz, tanítványa Szépe volt. **igaz**
- d) Lotz még nem töltötte be a 60. évét, amikor meghalt. **hamis**
- e) Ugyanabban az országban született és halt meg Lotz János. **igaz**

Összesen 20 pont

Helyesírási feladatok**1. Egészítsd ki az alábbi mondatokat a megfelelő betűkkel! 10/**

Ha nem **tetszenek** neked ezek a könyvek, ne **vedd/vegyed** meg őket!

Ne **kezdj** el nyafogni, **hidd** el, nem méggy vele semmire!

Mielőtt meg**szed** a fákat, ne felejt**sd** el elolvasni a szakirodalmat!

Pista bácsi azt kérte tőlünk, hogy ját**sszunk** támadóbban, és mindenképpen lő**jünk** gólt!

Feri, mon**dd** meg anyunak, hogy hagy**jon** az asztalon egy kis pénzt fagyira!

2. Húzd alá a helyesírási hibákat a következő mondatokban! Másold le mindegyik mondatot kijavítva! (A pontszám nem a hibák számát jelöli!) 10/

A kutatók Európa-szerte több mint 30 uniós ország gazdasági mutatóit vizsgálták a 2010-ig tartó periódusig.

A kacsza hápogása nem visszhangzik ott sem, ahol egyébként minden más hang – egyelőre senki sem tudja, miért.

Minden hiba – a vesszőhibát is beleértve – 1 pontot von le a 10-ből.

3. Javítsd a magánhangzókat ott, ahol szükséges! 12/

Bár nagyon szelíd és naiv is, nagy bátorságról tett tanúbizonyságot.

Az autópálya építése során muzeális értékű tárgyak is felszínre kerültek.

Ízületi betegségét ígéretemhez híven meggyógyítom.

4. Másold le a szavakat úgy, hogy válaszod el őket minden lehetséges helyen! 10/

ark-an-gyal, egy-ál-ta-lán, Ri-chárd, csap-ágy, Csong-rád, fa-lig, vagy-is, víg-o-pe-rett, Xer-xész, Eg-res-sy

5. Hogyan írjuk a következő kifejezéseket szabályosan? Pótold a hiányzó kezdőbetűket! 8/

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei

Álmos vezér utca

nemzetközi nőnap

Szászország ruhabolt

országos Széchényi könyvtári

Farkasréti temető

Magyar Államvasutak

csendes-óceáni

6. Egészítsd ki a következő szavakat ly-nal vagy j-vel! 10/

sejt, fojtja, muszáj, bója, viszály, zszindely, moraj, sekélyes, paraj, molyos

Összesen 60 pont